

Szerkesztőség:
Fő-utca 30. szám.

Időintézőndő a lap szellemi
részére vonatkozó minden
közlemény.

Bérmertetlen küldemény
nem fogadtatik el.

Kézirat vissza nem
adatik.

SOMOGYI ELLENŐR

KÖZÉRDEKŰ és TÁRSADALMI LAP.

MEGJELEN. MINDEN HÉTEN EGYSZER, SZERDÁN.

Szerkesztő: Németh Zoltán.

Kiadóhivatal:

Kaposvárot „Berzevnyi Da-
niel könyvnyomda,” hová az
előfizetési, hirdetői s egyéb
pénzek, úgy a felszólalások
intézőndők.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . 6 korona
Fél évre . . . . . 3 korona
1/4 évre . . . 1 korona 50. fillér

Nyilttér petítésora: 20 fillér

Pimaszság! . . .

A városi tisztikar terjedelmes memoran-
dumot tett közzé s egyuttal folyamodást inté-
zett a városi képviselőtestülethez fizetésének
méltányos felemelése iránt.

A memorandum és kérvény elégségesen
és bőven indokolja a kérelem alapos voltát;
elsorolja a mai megélhetés legszükségesebb
feltételeit s egybehasonlítás von a többi
közszolgálatban levő tisztviselők és alkalm-
zottak fizetési illetményei között.

Ebből kitűnik az, hogy nincs Magyaror-
szágon tisztviselői kar, mely mostohabban
volna fizetve.

Ha tovább ment volna ezen tisztikar az
elemzés és összehasonlításban; akkor fel-
hozhatta volna még azt is, hogy a dunai-
zsákoló, a kubikos, a vasuti kalauz, a vas-
utat építő és arató napszámos többet keres-
nek jobban vannak dotálva.

S ezek mellett nem is említjük a gyári
munkásokat, akik tetemesen nagyobb díjazás-
ban részesülnek; sőt élet és baleset ellen is
biztosítva vannak s betegség esetén az illető
pénztártól segélyt élveznek!

Nem említjük azt, hogy minden köztiszt-
viselő ma már nyugdíjjal van biztosítva mun-
kaképtelenség és halálesetére. Kaposvárot
még a temetési költséget sem adják meg.

Egy bankhivatalnok, biztosítási tisztvi-
selő, gazdaságnál alkalmazott hivatalnok le-
nézi e nyomoruságot s méltán hivatkozik
gazdái nagylelkűségére!

Az államnak, vármegyének nincs egy
tisztviselője, ki megvetéssel ne gondolna arra
a mostoha elbánásra, amiben a kaposvári
városi tisztviselő részesül.

Trivialisak nem akarunk lenni; de ha
erről a kérdéstről kell beszélni, provokálva
vagyunk annak kijelentésére, hogy a *Gábor
hordár* több méltánylásban részesül a közön-
ség részéről, mint a városi tisztviselő.

Roppant anyagi felelőséget igénylő állás-
ok; pénztárnok, ellenőr, számvető, jegyzők
alig kapnak annyi fizetést, mint a megyei
irnokok, kik nyugdíjat is élveznek.

Városi tanácsosok jogi képesítéssel,
ügyész, mérnök diplomával nyomorult tör-
vényeszeki jegyzői és illetve díjnoki, sőt börtö-
nöri díjazásban részesülnek.

Az orvosok? Ezek fizetése ugyszólván
annyi, mint a kerületi bábáké.

A kérelmezés tehát, mely a városi tiszt-
ikar által a képviselőtestülethez beadott,
nagyonis indokolt, jogos, mondjuk szerény
és méltánylandó.

Semmi kétségünk nincs, hogy a városi
képviseletet azt méltányolja és a város
anyagi erejéhez mértén teljesíti is.

Kaposvár város értelmes közönsége nem
az, amely a kötelességek teljesítése, saját
közjára és tisztessége elől valaha kitért volna.
Még akkor sem, ha áldozatot kellett
hoznia.

Ott vannak az iskolák, vasutak segélye-
zése, műhelyek létesítése stb. . . .

Czikkünk célja nem is az, hogy a vá-
ros képviselőtestületének tagjait kapacitáljuk.
Ez teljesen felesleges!

Hanem azt a *piimaszságot* és botrányt
akarjuk felhozni és kellőleg méltatni, ami e
kérdésben abból az oduból kelt nyilvános-
ságra, melyben a szamarak sértett ambíciója
keresi a maga részére az elégtételt és a
pimasz boszuállást, melynek alapja nem más,
mint a személyeskedés.

Az említett kérvény folytán ugyanis f.
hó 14-re rendkívüli közgyűlés hivatott össze,
mely hivatva lesz a városi tisztviselők fi-
zetés javítása tárgyában határozni.

Erre aztán következő épületes plakátokat
köröztek és ragasztottak ki mai napon:

»Ebren legyünk!

Városunk hivatalnokai fizetésjavítást kér-
nek, minthogy a »Kaposvár« ujság után azok
dolgait igen jól ismerjük ennél fogva minden
városi választó kerület utasítsa a választott
képviseletet, hogy f. hó 14-én tartandó rend-
kívüli képviselő testületi közgyűlésen megje-
ljenjen és ott szavazatával odajáruljon, hogy
ne fizetésemelés de sőt a városi polgárság
vállaira nehezedett súlyos terheken még
könnyítsen. Annyival is inkább, minthogy a
rosz termés és gabnaárak és általános üzlet
és ipar pangás miatt épen nincs ideje a sze-
gény népet még nagyobb adókkal sújtani.

Több városi polgár.

No lám! Hát a szegény városi „hivatal-
nok“ szerény kérése, valami *attentatum*, amely

T Á R C Z A.

Somogyvármegye határai a középkorban.

(Folytatás és vége)

Somogyvármegye középkori kiterjedésének kutatása közben eljutottunk a már szent István korában is Kapos néven ismert folyóig s ha következ-
tetésünk helyes, *Batóg*, mint a legszélsőbb tolnai határállomásig, természetesen csak a Kapos bal partján, mert a középkorban még a jobb parton is egy darabon a mai Somogyból tolnai területet találunk, minő volt Kercseliget is és tovább keletre, Pulával szemben, a magaslaton Daró vára: Azok, kik az ódonosságokkal oly szívesen foglalkoznak, mint csekélységem is, meg fogják engedni, hogy itt egy kis pihenőt tartsak s pár odavetett vonásban elmondhassam, hogy ez a hely t. i. Bató, mely most messze földön ismert Gaál Dénes csodás buzáiról, híres Kata-hegyi boráról, pártatlan vendégszeretetéről, kedves humoráról, eléggé jelentékeny hely volt már a középkorban is. Kereshetném legrégibb multját a római korban is, mert egyik jeles régészünk, nevében és a Mosdós közelében levő Orbála nevű hegyben, a római Urbate állomás nevet véli megtalálhatni, azonban én csak a középkorban maradt, mikor nevét *Bath*-nak irták és már Somogy megyében feküdt s úgy várát mint a községet a Szerdahelyi rokonság bírta. Már előbb is említik, de 1465-ben Szerdahelyi Márton bán fiának, Dersnek a birtokában találjuk, kit Ujlaki Miklós és emberei Enyingi Török Ambrus és Péter, Disznósi László, Kondé János, Bachó Márton de Szent-Iván stb. Báthvárában megtámadnak, megostromolnak s bevenni a várát mindenéből, főleg okleveleiből kifosztanak, végül a várát folygyujtván, fogságba ejtenek; ebből hosszas per támad, mely még 1486-ban is folytatódik. 1498-ban Tolnai Bornemisza Jánost igztatja be a budai káptalan Báth vár és község felébe és még

egyébb terjedelmes birtokokba, melyekhez az által jutott, hogy mindezek néhai tulajdonosa, Szerdahelyi Daneh Pál, őt örökbe fogadta; de a beigtatásnak kontradikálnak az özvegy, a Ders és szerdahelyi rokonság; ebből is per támad, de a későbbiekből legjobban csak az érdekel benünket, hogy a pozsonyi káptalannak egy 1561-iki levele, mely Ferdinánd parancsából Dersfi Istvánnak meghagyja, hogy nővérét, Zsófiát, Erdődy Pálfi Péternét, az atyai birtokokból kielégítse, Báth várát már *elpusztultnak* jelezi.

Mielőtt a Kapost átlépnék s a jobb parti részekkel foglalkoznánk, mint érdekeset akarom említeni, hogy a somogyi rendek az 1790-iki országgyűlésre fölküldött práványienyek 62-ik pontjában *Lágyafő, Város* és *Nak* tolnamegyei községeknek vissza csatolását követelik, mint olyan helyeket, melyek egy a megyei okiratok, mint a tényleges birtokosok tanubizonyosága, de korábbi gyakorlat alapján is, Somogyvármegyéhez tartoztak, de a melyeket amint földes uraik benépesítették, Tolnamegye erőszakosan elfoglalt s közigazgatása alá rendelt; ez óhaj azonban, mint az eredmények mutatják, soha teljesedésbe nem ment.

A Kapos vizét átlépvé, az úgy nevezett *Zselicségbe* jutunk, mely hegyes völgyes területével Szigetvárig húzódik. Ott a hol megyénk e részén a korábbi időkben részben Tolnával, de most egészben Baranyával érintkezik, hiában keresünk változatlan természetes határt, hacsak *Almás* vizét, melyet a pécsi püspökség alapítvány levele is fölemlít, ilyenül el nem fogadjuk. A Csebény és Hertelend, mellett eredő, Somogy és Baranya megyék földjét érintő Almás, az egyesült Okor-Gyöngyösnek, vagyis a mai elnevezés szerint a Csatorna vizének mellékvize, mely Okorágnál ömlik főfolyójába; az Árpád-kori oklevelek többször említik, s Alma, olma Almás néven fordul elő. Igaz, hogy II. Endrének egyik 1235. évi oklevele¹ szerint az Almás a Drávába ömlik, tehát még Okorágon túl is keresendő,

de e jelenséget a tudósok úgy igyekeznek megfejteni, hogy az Okor Monosokoron túl több ágra szakadván, egyik ilyen ág Almás néven szerepelt.

Az Almásnak határozottabb elnevezéséről azonban, mondja Osztvay idézett művében, a XIII. század előtt is csak Okoráig lehet szó, a meddig pedig megyénknek természetes határát képezte.

Annyi bizonyos, hogy *Mozsgó*, jelenleg somogyi község, mely az Almás patakától keletre fekszik, ma is a pécsi egyházmegyéhez tartozik s a középkorban állandóan Baranyához számított.

Szigetvár, a balparton, szintén a pécsi egyházmegye tartozéka. Ezen a részen van *Keresztur* is; hol Somogy, hol Baranyához számították, még pedig mint (részben) a Szentgállak, részben a szerdahelyi Derzsiek s a pannonhalmi apátság, részben a Kozáriak birtokát, s minthogy leginkább Botyka, Bánfa stb. helységekkel együtt merül fel, hihetőleg a mai somogy megyei Tót-Kereszturak felel meg *Mozsgótól* keletre, melyet az 1542-iki adóajstrom is Baranyához számít.² Közvetlen az Almás mellett fekszik *Almamellék*, melyet régebben *Almanu*, de 1492-ben már világosan *Almamellék* néven irnak így az 1542-iki adóajstrom is; úgy közigazgatásilag mint egyházhatósággal Baranyában fektűt, ma Somogyhoz tartozik.

De *Terecső*, *Boldogasszonfa*, *Szent-László* a nevezett patak jobb partján fekszenek, mégis most is a pécsi egyházmegyéhez tartoznak s valószínűleg tartoztak a régmultban is, tehát egy határozott határvonalat az Almásban is nehéz megállapítani.

Terecső már 1188-ban említették,³ a 15. században pedig gyakrabban, mikor Baranyához tartozott; ma Terecsény néven pusztá Somogyban, *Almamellék* mellett. *Boldogasszonfa* 1470-ben mint Baranyamegyei helység és 1478-ban Szigetvárhoz tartozott.³ *Szent-László* a XV. században Somogyhoz kapcsolva találjuk, de a korábbi időben valószínűleg Baranyához tartozott.

¹ Országos levéltári adataimból.
² Fejér: Iod. Dipl. III II. 428.

¹ Csánki i. m. 496. 1.
² Hazai okmt. I. 2.
³ Csánki i. m. 594.

miatt az „anonym” több városi polgárnak ébren kell lennie! Mindenki menjen el a gyűlésre! és ne az emelés, hanem a csökkenés mellett szavazzon!

A silány szövegű plakát megmutatja a szerzőjét és a hivatkozás rá vall a bandára...

Hanem valóban megdöbbentő tanúbizonyság ez a plakát, akárki a szerzője, vagy felragasztója, arról a mély erkölcsi pimaszságról, amit kifejezett.

Szégyeljük! — hogy a banda szégyenli-e, — azt nem is kérdezzük.

A képviselőtestület azonban bizonynyal megbotránkozással veszi az éhbetlen figyelemzetést!

Egy darab Afrika — Somogy-megyében.*

Mindenki hallott már Ázsiáról, az ázsiai állapotokról, minthogy nálunk minden elmaradott, elhanyagolt dolgot ázsiai névvel illetnek. Van azonban Somogy-megyének egy községe, melyet az „ázsiai” névvel illetni megtiszteltetés számba megy; ott ugyanis nem ázsiai, hanem az építkezés terén *sőt* *afrikai* állapotok uralkodnak. Ezen község Somogy-megyének egyik legszebb részén a Balaton vidékén fekszik és neve *Buzsák*, hol az egész telkes gazda számba sem jó; mely egyuttal fényes bizonyítéka annak is, hogy Buzsák a vármegye leggazdagabb községei közé tartozik. A ki nem ismeri Buzsák lakóinak gazdasági viszonyait — az szánakozással megy végig a szegénységet visszatükröző község utcáin, hol a 300 lakház között tűzmentes fedellakházat csak annyit talál, hogy két kezének mind-egyik ujjára egy jut, tehát az uradalmi tisztég lakásaival együtt van összesen 9 cserepes és 1 faszindelyes lakház; a többi nád-nád és zsuptetőzetű. De vétekezik aki azt gondolja, hogy az iskola és tanítói lakások a fenti 10 drb. tűzmentes hajlék között foglal helyet.

Annyira még nem emelkedett fel a község lakossága, illetőleg vezető egyéniségei, hogy legdrágább kincsük gyermekeik biztonsága és jól fel-fogott anyagi érdekeik szemmel tartása szempontjából az iskolaházakat tűzmentes és szilárd anyagból építenék! Ezen állítást igazolja a következő eset: Folyó évi pünkösdi napján dében több lakházzal egyetemben leégett az egyik nádtetőzetű tanítói lak- és iskolaház is, a másik iskolaház és tanítói lakásokat csak a legnagyobb erőfeszítéssel sikerült megmenteni. Az iskolaszék hosszas huzavona után végre elhatározta, hogy a teljesen leégett tanítói

* E felszólalást helyén valónak találjuk és ajánljuk az illetékes körök figyelmébe. Szerk.

Általában a századok folyamán a községek egész sorát majd Somogy, majd Baranyához csatolva találjuk a szerint, a mint a hely birtokost cserél.

Szigeth-vár és város, castrum et oppidum, egyik a másiknak sorsát követi. A középkorban általában Somogyhoz számított; eredetileg a Szigeti család birtoka, de részeit már 1408-ban az Anthimi család bírta, mely azt lassankint caere utján, egészben magának szerezte meg. Később szintén cserében, a Garaiak, azután megint vissza az Anthimiak birtokába jutott, kik végül 1473-ban az Enyingi Törököknek adták el. 1464-ben a Somberki Erdélyiek és Zicsiek is jogot formáltak hozzá; ekkor Baranya megyéhez számították. 1473-ban hozzá, illetve az itteni várhoz, tartoznak: Semlikhegy, Patosfalva, Malomfalva, Szent-Egyed, Kárán, Zsibolt és Szent-Mihály helységek, Háltó, Lovászló, Sitk, Gyolesháza puszták Baranya, Bódogasszonyfalva, Kis-Hobol, Nagy-Hobol, Menyere, Somogyfalva, Gonász, Diós, Viszló, Kis-Vályus, Szent-Márton, Kisfalud, Ujfalu, Köblös Bölez (Belcz), Ikres, Mindszent, Hollófészek, Szólómál és Harangosháza helységek Somogyból; a mint a főhely Baranyához számított úgy tartozékai is.

Sellye, mely később Somogy megyéhez, az újabb időben pedig Baranyához csatoltatott a középkorban mint a Bakonyiak, Horváthok, Nagylucei és Várdai rokonság birtokát rendszeren Baranyába osztva találjuk.

Okorág ma Baranya megyei község, de az 1536-ik évi adórajstrom szerint, mint Török Bálint birtoka, Somogyban feküdt.

Még több ilyen megye cserélő helyet tudnánk felsorolni, de mindezek ugyanakkor birtokost is cserélnek s egy állandó, természetes hatás mellett semmit sem bizonyítanak.

Bár a mai Kőrös és Belovár megyékből az

1 Csánki 575 és 588. l.

lak és iskolaházat a vezető egyéniségek szellemének megfelelően — ismét nádtetőre építették!

Hol vagy megyei szabályrendet?

A böles vezetők bár tudomással bírnak az építkezést szabályozó 1892. évi 314. számú megyei rendelet 19-ik §-áról, de mivel az csak ujonan emelendő épületről, szól — attól eltekintenek s azon elvből kiindulva, hogy a leégett csak úgy tartoznak helyre állítani, mint volt azelőtt, továbbá: „egy tantó meglakhatik nádfüdeles hajlékban is” hangoztatásával a szabadabban illetve a mai kornak megfelelően gondolkodók nézet nyilvánítását is elnyomni és ezek elvei szerint a leégett épület tűzmentes, faszindelyvel való fedésének keresztül vitelét minden aron meggátolni törekednek.

Az építés bejelentetett a ltói járás főszolgabíróóságához; de egyuttal felhívjuk figyelmét ezen sötét afrikai állapotokra Somogyvármegye fő és alispánjának, kik meg vagyunk győződve, hogy érelyes kézzel fogják meggátolni a buzsaíki iskolaszék határozatának keresztülvitelét.

Egy buzsaíki.

Fürdői levél.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Könnnyű most a nagyuraknak Ostendében és más tengeri világfürdőknél! En ennél kevesebbel is beérem. Mig gondolataim ott járnak a „hullámzó Balaton tetején” — s képezeletem végig tánczolom a balatonfüredi „Anna”-bált, — kérlelhetlenül megkritizálom a nálunk pár hét előtt kritikán alulnak talált előadásait Somogyiéknek, s mig fantasiám hasonló kirándulásokat tesz — magam itthon fürdöm a „Tüskevári malomnál” — azaz dehogyan magam! Van ott olyan sokadalom, hogy néha szédlülök belé. De hagyjuk azt a mi a malomnál van, a tek. szerkesztő urat jobban fogja érdekelni azon látvány, mely szemünk elé tárul, ha a parton végig sétálva a túskeváróhoz megyünk. Adám és Éva kosztumban látják azt a profán szemek a mindkét nem-beliék legtarkább vegyülékét. Nem a közerkölesök oltárára szánt kép ez! Azt hiszem, hogy midőn e lapok hasábjain lerántom róla a leplet, rövid idő alatt el is fog az onnan tűnni.

Figyelő.

H I R E K.

— **Ö felsége a király** születés napjának évfordulója alkalmából f. hó 18-án a kaposvári ev. ref. templomban hálaadó Isten tisztelet fog tartatni.

— **Somogyi Károly** színigazgató falragaszokon tudatja a közönséggel, hogy folyó hó 15-én városunkba érkezik és 17-én megkezdí az előadásokat. Bizonyára örülni fog közönségünk annak, hogy mult

évi kedvence J u h á s z Ilona hosszas betegségéből felépülvén, ismét fellép. A társulat tagjai a régiiek. Változatos műsort ígér és reméljük, hogy azt be is fogja tartani.

— **Eljegyzés.** Tomsits Antal községi elemi népiskolai tanító eljegyezte Nyeste Teréz kisasszonyt, a helybeli polgári leányiskola tanítónőjét. Tartós boldogságot és sok szerencsét kívánunk nekik.

— **Gyilkosság egy pipaszárért.** A hirtelen harag a boszuállás szenvedélyének esett áldozatul a napokban Kelemen József szárszói legény. Mányoki István odaváló kanásztól ellopott ugyanis egy pipaszárt és midőn azt a tulajdonosa felszólítására nem akarta elő adni, Mányoki István úgy vágta halántékra botjával a pipaszártolvaj Kelemen Józsefet, hogy azt rögtön elborította a vér és egy óra mulva ki is szenvedett. Mányokit, a ki ily csekélység miatt gyilkosságot követett el, a csendőrök elfogták és most várja a földi igazságszolgáltatás sújtó ítéletét.

— **Balaton-Földváron** az építkezések nagyban folynak. A szálloda már majdnem teljesen kész, a restauráció is közeledik a befejezéshez. A parkirozásban — S i l h á n urad. kertész ur mintaszerű vezetése mellett — szintén igen szép eredményeket értek el; a fenyvesben, melyhez fogható egyetlen balatoni fürdőnél sincsen, már arnyas utak kínálkoznak a kellemes, enyhet adó sétára. Földvár természet adta előnyeinel fogva pár év mulva a legkedveltebb balatoni fürdőink közé fog tartozni. A villaépítési engedélyt már többen megkapták, így: Dr. Nessi Pál ügyvéd, Brodszky Lajos bérlő, Schwarcz Pál, ifj. Szechenyi Imre gróf, és Szechenyi Géza gróf, kik az építkezést már meg is kezdték. Legközelebb meg visszatérünk B.-földvárra, és részletesen ismertetni fogjuk eme gyönyörű és szép jövőre jogosító helyet!

— **Dankó Pista**, a szegedi híres cigány-primás a „Balatoni nóták” zsenialis szerzője hangversenyzett f. hó 12. és 13-án a „Korona” szálló éttermében. A termet nagy és intelligens közönség töltötte meg, mely jól mulatott a szebbnél szebb magyar dalok hallatára. Különösen Dankónak szóló hegedűjátéka ragadta zajos tapsokra a közönséget. Dankó nemcsak kitünően hegedül, hanem érzéssel is játszik játéka tiszta, elragadó, s szinte jól esnek a fülnek az egyszerű, czikornyamentes hangok. Társulatának többi tagjai is eléggé igyekeztek a közönséget szórakoztatni.

— **Anyakönyvi felügyelők.** A belügyminiszter által kinevezett anyakönyvi felügyelők, kiknek illetményeiket folyó évi szeptember elsejétől folyósította, augusztus hó 21-től 24-ig terjedő gyakorlati tanfolyamra lettek berendelve, mely idő alatt kioktatják őket az anyakönyvvezetéssel járó teendőkre. Az anyakönyvi felügyelők pedig szeptemberben oktatják be az anyakönyvvezetőket.

— **Erdőőri szakvizsga.** Az erdőőri szakvizsgák a földmívelésügyi miniszter rendelkezése szerint az idén Pécssett október hó 21-én fognak megtartatni.

diverticulum, — Somogyhoz vissza csatoltassék.

A megyének ezen óhaja azonban sikertelen maradt.

Az 1843/4-iki országgyűlésre is utasításul kapták a somogyi követek, hogy a már a 18-ik század közepe óta folyvást gravamenkép fölhozott terület-cessonkításnak, melyet Ketel vagy Kethely és Répás területnek a katonai végvidékekhez csatolása által Somogy-megye szenvedett, mielőbb vége vessék az által, hogy e terület a megyéhez visszacsatoltassék. Ezen visszacsatolás, bár azt az idézett törvény-cikk is támogatta, foganatosítva soha sem lett. Újabb időben, midőn a varasdi és szent-györgyi ezredek polgárosítottak s midőn ezek területeiből később a horvát Belovármegye alakítottat, ne bántsd virágnak tekintette a magyar kormány és Somogy-megye vezetősége e kérdést s így most is a Dráva bal partján ülnek a horvátok Gola, Gotalovo és Zdála helységekben.

Megjegyzendő ezen kívül, hogy a Dráva jelenleg ezen a ponton tul is csak nagyjában határvonal mert mint a földkép mutatja, majd Somogy tör be mintegy 17 helyen Horvátországba, majd ez nyomul be, Répástól eltekintve mintegy 14 helyen a Dráván inneni területre. Ennek oka a kacskaringós Dráva folyásának koronként változott iránya.

Hátra van még a nyugoti oldal tárgyalása, az a vonal, hol megyénk Zalával érintkezik.

A Kis-Balaton délnyugoti sarkától, Nagy-Kanizsa mellett, egész Légrudig, szintén találunk olyan pontokat, melyek ma ugyan Zalához tartoznak, de a közép-korban Somogy tartozékai voltak. Leginkább Kis-Komárom vidéke volt e tekintetben változó.

A zalamegyei Komárvárost hajdan egyszerűen Ksmar vagy Komar-nak írták; volt itt birtokuk a szt. Agostonról nevezett rend szt. Erzsébet tiszteletére szentelt kolostorának, 1356 óta az ó-budai káptalannak; 1331-ben a szomszédos Galambokkal együtt még zalamegyei hely; 1536-ban Karossal és

A vizsga felügyelők

ismét egban. De főnökét ombor részvény nevezett képen a alkalmaz valami annak, h általa t mintegy söt. a Deutsch Az elkes felkerest kifizetés gadott. Császárt Haupt a hangozta hanem p kosságot van. kik Császárt jat említ ingerléke azonban különöse

nagy sze a budape tettesek hörtönber emberek, rült fogá Sándor intézett delte.

szó 19- Pécsről. kezett. Ö jobban az az ég új

Julia bán nek: Arn hosszas történt el f. hó 14- tartás sze posvár, l a hant!

több esur Nagy-Kan

Galambok tartozik.

Gala in comitat ben már litik; 152 mogyba 22 portáv tokait min ily tett S tokával, C todiatuz tizedével

Magy Ferencz volt: a t Ferdinánd tak, hogy keveset t kerül az pártos vis ségnek, a egy kevés rögtön új lan, talhe könnyen ellenpártia tett a szar postsága. Büntetni t beket nem rököt ped nandnak, át, már p magához szemet hu

1538 u. o. Kati

A vizsgálat felvétele iránti kérvények a kir. erdő-felügyelőséghez nyújtandók be.

— **Szenzációs gyilkosság.** A főváros közönségét ismét egy szenzációs gyilkosság tartja izgatottságban. Deutsch Lajost ahíres „Haas és Deutsch“ czég főnökét meggyilkolták. A gyilkosságot egy intelligens ember Jólélesi Császár Károly, a „Marmarosi faipar részvénytársaság“ volt erdőigazgatója követte el. A nevezett részvénytársaság ugyanis, mely tulajdonképen a „Haas és Deutsch“ czég creaturája, a nála alkalmazott Császár Károly erdőigazgatót mult évben valami gyanu miatt állásától felmentette és daczára annak, hogy Császár többször kérte, sőt követelte az általa tett szolgálatok fejében számitása szerint mintegy 4000 frtra rugó követelésének kiegyenlítését, a nevezett társaság, melynek vezérigazgatója Deutsch Lajos volt, kérelmével mindig elutasította. Az elkeseredett ember f. hó 6-án Budapestre jött s felkereste Deutschoth s ismét kérte követelésének kifizetését, melyet azonban Deutsch ujalag megtagadott. Császár ekkor revolvert rantott elő s Deutschoth két lövéssel agyonlőtte, a ki rögtön meghalt. Császárt elfogták és a börtönbe szállították, hol Haupt Albin vizsgáló bíró hallgatta ki. Mindig azt hangoztatja, hogy nem előre megfontolt szándékkal, hanem pillanatnyi felhevülésében követte el a gyilkosságot. Császárnak neje és szép hajadon leánya van, kik az eset után azonnal Budapestre utaztak. Császárt nagyon megviselte a fogság s ha családját említi, azonnal köny szőkik szemébe. Heves, ingerlékeny természetű embernek mondják, a kik azonban közelebbről ismerik, dicserik jó szívet és különösen családjához való ragaszkodását.

— **Az 1884. évben** elkövetett és annak idején nagy szenzációt keltő „posztkisztl“ lopás tetteseit a budapesti rendőrség most 11 év után elfogta. A tettesek Csombor Imre és Supisics József már a börtönben vannak s minthogy mindketten vagyonos emberek, a kincstár kara teljesen megtérül. A sikerült fogás alkalmából a belügyminiszter Sella Sándor budapesti főkapitányhoz elismerő leiratot intézett s ezt a rendőrség tagjaival közöltetni rendelte.

— **Megjötték a honvédek!** A helyben állomásozó 19-ik honvéd gy.-ezred tisztjei és legénysége Pécsről, hol az ezred gyakorlatait végezte, hazaérkezett. Örülünk nekik mink is, de bizonyára még jobban azok, a kikre rá illik a nóta: „Nektek lányok az ég ujra kiderült.“

— **Gyászhir.** Szmodis Ödön és neje Leposits Julia bánatos szívvel jelentik egyetlen gyermeküknek: Aránaknak, folyó hó 13-án reggeli 8 órkor hosszas szenvedés után, életének harmadik évében történt elhunytát. A drága halott földi maradványait f. hó 14-én délután fél négykor a rom. kath. szertartás szerint fognak a földnek visszaadni. Kaposvár, 1895. augusztus 13. Könnyű legyen felette a hant!

— **Távgyaloglás.** Lugosi István szigorló orvos több csurgói sport férfival fogadott, hogy az utat Nagy-Kanizsától — Keszthelyig gyalog 10 óra alatt

megteszi. Lugosi a fogadást megnyerte, a mennyiben vasárnap reggel 2 óra 16 perczkor indult el a kanizsai gimnáziumi épülettől és délelőtt 10 óra 17 perczkor Keszthelyen volt, tehát 8 óra és 1 percz alatt tette meg a 48 kilométernyi utat. Lugosit, ki kitünő conditíóban ért Keszthelyre, a Balaton-kerékpár-egyesület bizottsága fogadta és ez táviratilag értesítette a kanizsai sport-férffakat a Lugosi által megtett fényes rekordról.

— **Csöd.** Weinberger Albert csurgói rófoskeskedő ellen a kaposvári kir. törvényszék csődöt rendelt el. Bejelentési határidő szept. 10-ike.

— **Ujczok öröme.** Az ezidei ujczokra kellemes meglepetés vár. Arról van ugyanis szó, hogy a közös hadügyminiszterium rendeletet intézett az összes hadparancsnokokhoz, mely szerint az ez őszi ujczoknak, október elseje helyett, csak október hetedikén kell bevonulniuk. Ez az intézkedés a gyalogosokra vonatkozik. A lovas ujczok, valamint a tüzérek még később, valószínűleg csak október közepe táján fognak bevonulni. A hadügyminiszteri rendelet indokolása az, hogy az ezidei rendkívül hosszúra nyuló őszi manőverek folytán a regruták későbbi bevonulása vált szükségessé.

— **A vonat elé vetette magát.** Kalitka Erzsébet hajadon mult csütörtökön esteli 10 órakor Dombóvárnál az állomásra berobogó vonat elé vetette magát és életveszélyes sérüléseket szenvedett. A szerencsétlen öngyilkos jelölt felgyógyulásához nincs remény, mert belső sérüléseket is szenvedett. Hogy mi vitte Kalitka Erzsébetet az öngyilkosságra, azt nem sikerült megtudni.

— **Örült fürdővendég.** Siófokon a mult héten sajnálatos esemény történt. Meszlényi Lajos magánzó (Meszlényi Lajos orsz. képviselő rokona) az ebéd alatt egyszerre egy felköszöntő elmondásába kezdett s egy új agrárbank alapításáról beszélt minden összefüggés nélkül. A közönség rémülve vette észre, hogy a szerencsétlen megőrült. Csak nagy nehezen bírták lecsendesíteni s a vasutra vinni, honnét Schwarzerhez szállították.

— **A lekenyerezett anyós.** Anyós (a részegen belépő vőhöz): De uram, amint látom, ön be van csipve! Vő: Angyal nő, kit ne részegítne meg a te pillantásod!

CSARNOK.

A türelem.

Ne mondjátok, hogy nincs bennünk
Férffakban türelem!
Aki mondja, rágalmaz csak,
Es azt én nem türhetem.

A türelem lajtorláján
Magas fokon állunk mi.

Még a nők sem bírják velünk
A versenyt megállani.

Türelemmel olvasunk el
Sok mindent az ég alatt,
Elnézünk és elhallgatunk
Türelemmel jó sokat.

Falnak híres jóslatai...
Fiumének czethala...
Sikkasztások... politika...
Gyilkosság... etcetera...

Eltolvastunk mindent, mit csak
Az ugorka megterem.
S Bánffy báró tanu, hogy nincs
„Elmulva a türelem.“

Meghallgatjuk — noha nekünk
Véleményünk nem is ez —
Ha a költő anyósáról
Dicshymnusban zengedez.

Türelemmel nézzük el, ha
Szomszéd uram hitvese
Rákaesintgat a legényre,
S kikapós a menyecske.

S ha szénáját más rángatja
Es a kertben kutya van,
S szomszéduram nagyot izzad,
Ráfogjuk, hogy meleg van.

Vagy ha saját hitvestársunk
A cseléddel porbe száll,
Türelemmel türjük, pedig
Jó nagyokat kiabál.

Sőt ha velünk zsémbedkedni
Telik kedve, jómagunk
— Mert muszáj — hát békén türve
S meglapulva hallgatunk.

De ez semmi! Hátra van még
A dolognak legjava!
S hogy még erre sem fogyunk ki
Türelmünkéből, az csoda!

Eltürjük, hogy míg mi gyakran
A kocsmában mulatunk,
Vagy pedig a kaszinóban
Bibliát ha forgatunk:

Addig otthon feleségünk
Az unalom ölje meg.
S ha megunta az unalmat,
Ringassa a gyereket.

Eltürjük, hogy főzzön, mosson,
Foltozgasson mi redánk.
Anélkül, hogy türelmünkéből
Valaha csak kifogyárnk.

Galambokkal együtt pedig már Somogy megyéhez tartozik, mikor is 34 portával Török Bálint uralja.¹

Galambok. 1288-ban így irnak róla: Tres ville in comitatu Simigienti nomine Kolombuk, de 1331-ben már már Golombuk néven Zalamegyében említik; 1536-ban az adólajstrom szerint szintén Somogyba oszta találjuk s itt is Török Bálint az u 22 portával.² Török Bálint az ó-budai káptalan birtokait mint egybeült is tette, egyszerűen elfoglalta: így tett Somogyvárral, a szent Egyed apátság birtokával, Oláh Miklósnak ugy nevezett fejevári kúntodiatusi javaival a szent. Mártoni apátság somogyi tizedével s egyéb somogyi birtokaival.

Magyarországnak ez idő szerint, írja Kollányi Ferenc³ Oláh Miklós jellemrajzában, három ura volt: a török s az uralomért versengő két király, Ferdinánd és Szapolyai, kik mind hárman azon voltak, hogy egymásnak minél többet ártsanak, vajmi keveset törődve azzal, hogy mennyi szenvedésébe kerül az ii eljárás a meggyötört nemzetnek. A pártos viszálykodás kövér földjévé lón a fejtelenségnek, a rablás, fosztogatásnak s így történt, hogy egy kevésbé védett birtok, volt légyen bárkié, rögtön új gazdára talált, ha valamelyik rakonezatlan, tolhetetlen főrnak birvágját fölkelte. Igen könnyen bíntak el a papi birtokokkal, azokat mint ellenpártiakét egyszerűen elfoglalták; például így tett a szapolyai párti Bebek Imre a tapolezai prépostsággal; Török Bálint a kusztodiatusi javakkal. Büntetni természetesen egyiket sem lehetett; Bebeket nem, mert Szapolyai pártjához tartozott; Törököt pedig azért nem, mert félnie lehetett Ferdinándnak, hogy ahkor ez is az ellentáborba pártol át, már pedig érdekében állott hievit minél jobban magához csalogatni s ebből kifolyólag sok mindenre szemet hunyni.

Hogy milyen könnyen ment ekkor a birtokszerzés arra például magának Török Bálint tisztjének, Martonfalvay Imre deáknak szavát idézem szóról szóra: Ezen időközben Remete-Udvarhelyt, melyet Boldizsár deák birt árendába a szt.-mártoni apát irtól az én kmes uram parancsolatjából elfoglaltam és sok dézmbort gyűjtetik hozzá, kiből az én uramnak nagy hasznót szörzék, szolgálának is kso hordó bort adattam belőle szolgálatjaikért.¹

Majd más helyen: „Az én kmes asszonyom elmenése után csakhamar az hantai prépost jószágát mind monóstul elfoglaltam, az Semliért azonképen molnártul, Möriczhidát és Kapit az apáca asszonyoktul Pápa városához foglaltam. Ezek fölött az porvai remetéktől Patkót, Ujjalut és két helyen való molnokat igen kevesbe megárendáltam és az én kmes uram házához foglaltam és sokáig birtam, ki miatt elidegönödtek mind ezek.“² Elhiszem!

De terejlük csak vissza a fakót! A Kis-Komáromtól délre fekvő Ormánd zalamegyei puszták a XIV. században Ormanlydának írták s ugy a 14. mint a 15-ik század okmányai szerint Somogyhoz tartozott: a többször idézett dikális konskripczióban mint Bolh János birtoka szerepel 5 portával.

Karos, a mai zalai Karos már a multban is Zalához és Somogyhoz is tartozott, 1536-ban 26 portával mint somogyi birtok Török Bálinté.

1444 körül a mai Kis-Komárom vidékéről bizonyos Szent-Pétert, mint az ó-budai káptalan birtokait szintén Somogyhoz számítanak.³

Nagy-Kanizsa tőszomszédságában Sáncz pedig 1790-ben is Somogyhoz tartozott.

Végül még csak arra akarok kitérni, hogy ha a középkori okleveleket olvassuk, egyes somogy-megyei községeknél sajátserű meghatározást találunk; a megye például nem comitatus Simigiensis-

nek, hanem Segusdiensisnek neveztetik, mintha Somogy ezen néven is neveztetett volna, vagy létezett volna egy Segesd vármegye is. Így például Erzsébet királyné 1277-ben a két Dobsza községet Jakab mesternek ajándékozta s ezekről így szól: quassam villas nostra duos Dubza noncupatas is Comitatu Segusdiensi sibi inoicem contiguas et vicinas¹ vagy, Poss regalischeh (Kálmán király Csehi) in comitatu Segusdiensi², — „Populi et eives nostri (regine) in villis sen possenionibus Athad et Barath in comitatu nostro Segusdiensi et comitis nostri comitatus ejusdem;“ s mivel a királyné írja, hogy in comitatu nostro, azért természetes is, hogy a királyné vármegyéje, helyesebben kerülete volt. Segesd város kerületével együtt, írja Csánki idézett műve 582. lapján, mint a királynéék ellátására rendelt birtok vált ki Somogy megyéből s a királynéktól rendelt ispán (és ennek tisztjei) hatósága alatt állt. A mennyire ismeretes, régebben hozzá tartoztak: Erdő-Csokona, a három Dobsza, Csehi (azaz Kálmán-Csehi) és Szob a XIII. században; Csehi Lábod és Aranyos 1327-ben; 1389-ben pedig Barát, Ötvös, Bolhas, Atád, Szabás, Aranyos, Belcső révvel, (most Belcsa), Csákány, Visonta, Barcs és Gesztenye helységek.

Királyi adományosok folytán Segesd megye a XV. században fölözött. A királynének voltak Somogyban másfelé is birtokai, népeik, de ezekről majd más alkalommal.

Ezzel végére értem tanulmányomnak; tudom, jól, hogy még nagyon hezagos, de azt csak a multnak kimerítőbb és szélesebb körű ismerete egészítheti ki.

Melhárd Gyula
mernyeji plebános.

¹ 1536 Adólajstrom 43. l. orsz. II.
² u. o. 44. l.
³ Kath. Szemle III. k. 36. l.

¹ Magyar. Tört. End. XXXI. köt. 127 s köv. lap.
² U. ott.
³ Csánki. I. m. 646. l.

¹ Árpád. új okmt. 9. köt. 179. l.
² u. ott. XII. köt. 302. l.
³ Csánki I. m. 581. lap.

Ne mondjátok hát, hogy nincs a
Férfiakban türelem!
Aki mondja rögalmaz csak,
S ezt soká nem tűrhetem!

Dr. Fonyó Ignác.

Falusi történetek.

Irtta: Huszár Dezső.

II.

(Folyt. és vége.)

Nagyapa!

... Fél év mulva megtörtént a nagy lagzi. Vasvári Albin segédjegyző uram vigan rugta a port a kis Bence Zsuzsával, a ki szépség dolgában méltó utóda volt Kapor Esztinek. Hires volt a tánczáról; olyan ropogósan, olyan tüzzel bét faluban sem járta el a csárdást senki sem, mint a kis Zsuzsa. Hogy mily nagy volt a fogékonysága a tánczra, bizonyította az a körülmény, miszerint a „szupó” csárdás után, az egész lakodalmas népméltó ámulatára eljárta a segédjegyző ur közreműködésével és utbaigazításával — kreuzpolkát!...

Szóval rendkívül sikerült lakodalom volt az, csak egy hiányzott onnan, a kit pedig a menyasszony úgy vágyott, úgy óhajtott: az örömapa.

Az öreg Kapor Máté még mindig nem bocsátott meg leányának. Ez a nyakas öreg ember a tulajdonig konzekvens tudott maradni.

Kisbírói teendőit azért pontosan elvégezte; Kenyér János bíró urammal mindennap érintkezett és híven teljesítette annak minden parancsát. Olyan szépen kiverte az öreg az új dobbon a marschot, olyan érzéssel tudta azt a profán hangszert „kezelni”, mintha bánatát, lelki fájdalmát akarná a minden-ségbe elszálló hangokba önteni.

Tuka Kovács András uram, a detronizált kisbíró, a „pünkösdi király” — (így nevezte el Rosta Lidi) — ilyenkor szégyenkezve látta be, hogy az öreg kezében még elég jól hangzik az új dob...

Hanem, mibelyt hivatalos funkcióját elvégezte, ujfent a megsértett, megbántott apa lett Kapor Mátéből, a ki elfordul az utcán, ha találkozik a — vejevel; azzal az emberrel, a ki még csak meg sem kérdezte, hogy hát nem bánja-e, ha elveszi a leányát?!

Ílüt persze, hogy nem bánta volna; hogy szívesen belegyezesét adja a dologba, mert annak ezek után így is kellett történnie. — de nem jöttek el hozzá az áldását kikérni s ez még inkább bántotta az öreget...

Egy délután történt, hogy Eszter, a bíró szép, halavány felesége felhuzta ünneplő ruháját és a másfél éves kis — Mátét is csinján felöltöztette.

És mentek a belső utcába. Az emberek kíváncsian nézegették őket és tisztességtudón megbillentették a kalapjukat:

— Csés jó napot!

Az ablakok megteltek kíváncsi fejekkel, mert Eszter a mióta asszony lett, talán most volt másodszer kint a házból. Nézték a délczeg járasu, még most is leányos kinézésű asszonyt és találgatták:

— Vajjon hová mehet a kis fiával? Uram fia, talán csak nem az édes apjához megy látogatóba?

De bizony odament. Egyenesen a szülei házhoz tartott. És mikor egészen odaért a kedves szülei lakhoz, a melynek küszöbét már másfél éve, hogy nem lepte át: mikor ujfent látta a szép, tiszta házacsakát, egyszerű ablakaival, az udvart arnyas szerdjájával; mikor ismét maga előtt látta az édes — rejtelmes leányságának eme kedves helyét, a jóságos öregekkel: hát a szíve megremegett örömeiben és szemébe könnyek lopóztak... Minden úgy volt itt, mint mikor eljött. Az ablakban a virágok, az udvarban a kis Mátyás madár... Nini, most megismerte, feléje röpül és a vállára száll:

— Esztike rosz, Esztike elment!...

— Igazad van, édes kedves kis madárkám.

Eszttike rosz volt, elment... Előre tolt a kis fiát és maga is belépett a házba.

Kapor Máté mereven nézett a belépőkre és elutasító kézmozdulattal kérdezte Esztertől:

— Mit akarsz, mit keressz te itten?!

Az lesütötte a szemét és gyors szaggr tott hangon beszélt.

— Édes apám... eljöttem, hogy be váratot kérjek... Megbántottam, vétkeztem ellene és most jóvá akarom tenni a hibámat...

— Nagyapa! nagyapa!... Mintha valami galvanikus áram érte volna az öreget, mikor ezt a két szót meghallotta. Egyszerre elfelejtette, hogy neki tulajdonképen haragudnia kellene; felkapta az ölébe a csöpp jószágot és úgy gügyögött neki hízogó, kedveskedő szavakat. A kis unoka pedig nagyon jól érezte magát a nagyapa ölében: odasimult az öreghez és pajkosan megránczította a bajuszát, mi közben egyre azt mondogatta.

— Máté jó, nagyapa szereti a kis — Mátét... Kapor Mátét megindította a leánya gyöngédsége.

— Hát Máténak kereszteltétek? Eszter boldogan intett igent és megvárta, a mig apja kipörölte magát a kis hamissal, ki sehogysem akarta elereszteni a nagyapa bajuszát...

Akkor odaesett az apja nyaka közé és az öreget hosszan szenvedélyesen magához ölelte.

— Ugy-e megbocsát a maga rosz leányának, ugy-e nem haragszik már? No mondja, hogy nem! Könyörgött neki.

Az meghatva viszonzta leánya ölelését; majd félre fordult és lopva egy könnyet törölt ki szeméből.

— Legyen ugy, a mint óhajtod: megbocsátok!

Eszter, a szegény, sokat szenvedett Eszter nem bírta tovább: sírva borult az édes apja vállaira és ketteskén ugy elsirdogáltak, hogy öröm volt nézni. Végre is megsokalta Kapor Máté.

— Azt hiszed, hogy nálam olyan könnyen áll a bocsánat? Nem; te sokkal jobban megbántottad, meggyaláztad az én ősz fejemet, sem hogy megbocsáthatnék! Nekünk nincs több szavunk egymáshoz! És gögös büszkeséggel fordult félre.

A leánya pedig megfogta annak a kis csinos

gyermeknek a kezét, a ki nagy bámósz szemeivel csak nézte-nézte a haragos bácsit és odavezette hozzá.

— Hát ha nekem nem bocsáthat meg; bocsásson meg ennek a szegény ártatlan kis gyermeknek...

A gyerek bátran odaszaladt az öreghez; körülölelte a térdeit és elkezdett kiabálni.

— No, de elég legyen már a sírásból, azt mondom!

Azonban, mig ezeket mondta, ugyancsak, vigyázni kellett magára, nehogy a váratlan öröm, a nem remélt boldogság érzete nála is oly férfiatlan módon nyilvánuljon. Jónak látta inkább a kis Máté után nézni.

— Ni-ni, hát a gyerek hol van?!

Az — ugy látszik — nem szerette az ilyen érzékeny családi jeleneteket, mert már a másik szobában szaladgált és minden áron elakarta fogni a Mátyás madarat.

Hu kísérletein az okos állat nagyokat kacagott különös, rikácsoló hangján.

— Hahaha. Esztike rosz, Esztike elment!... Kapor Máté szelíden rendreutasította a madarat.

— Hess, csunya madár! Esztike jó, Esztike visszajött....

A cs. kir. szab. „Adriai” biztosító társaság

alakult 1832-ben

a legjutányosabb díjtételek mellett:

biztosít: tűz- és szállítmány-károk ellen

valamint az

ember életére

mindenféle biztosítási módozatok szerint.

Biztosítási ajánlatok elfogadtatnak

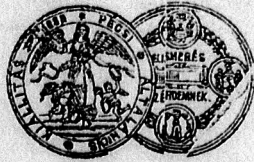
Berger Ignác

kaposvári főügynök által (Fő-utca vármegyeház átellenében.)

Ajánlom továbbá nagy kőbányai „KIRÁLY-SÖR” raktáromat, hol a legkitünőbb minőségű hordó és üveges sörök a legjutányosabb árak mellett kaphatók.

tisztelettel

Berger Ignác.

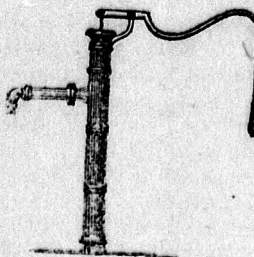

PAPP MIHÁLY

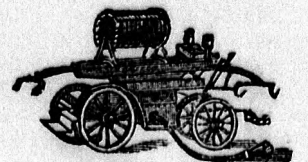

gép- és mulakatos Kaposvárrott fő-utca 31. sz. a posta mellett.

Ajánlja jótállás mellett saját új gyártmányu **vert vasból** készült kerékkel hajtó kut álványait, mely minden **törést kizár.**

Továbbá elvállal és legjobb minőségben készít **kettős működő szivattyukat húzókat stb.** Raktáron állanak-

vizvezetékhez és fürdő berendezéshez szükséges eszközök, szagtalan szobaárnyékszekék, melyek minden árnyékszekékben elhelyezhetők.